

DET KONGELIGE
ARBEIDS- OG INKLUDERINGSDEPARTEMENT

Statsråden

Kommunal- og forvaltningskomiteen i Stortinget
Stortinget
Postboks 1700 Sentrum
0026 OSLO

Deres ref
2023/164

Vår ref
23/241-

Dato
31. januar 2023

Svar til Stortinget vedrørende representantforslag 8:84 S (2022–2023) om bedre og raskere integrering i hele landet.

Jeg viser til brev fra Stortingets kommunal- og forvaltningskomité av 16. januar 2023 der det bes om min vurdering av representantforslag 8:84 s (2022-2023) fra representantene Tobias Drevland Lund og Marie Sneve Martinussen om bedre og raskere integrering i hele landet.

Representantene har fremmet følgende forslag:

1. Stortinget ber regjeringen endre fremtidige kriterier som gjelder kommunens størrelse og la alle kommuner i Norge, uavhengig av antall innbyggere, få lov til å bosette flyktninger etter den kapasiteten de har, og det ønsket de uttrykker.
2. Stortinget ber regjeringen endre vektleggingen av kriterier som blir satt for bosetting av flyktninger, slik at arbeidsmarkedet og resultater fra introduksjonsprogrammet og integreringsarbeidet vektet i større grad enn antall innbyggere i kommunen.
3. Stortinget ber regjeringen arbeide for at bosetting i kommunene skjer raskere, slik at den enkelte flyktning tilbringer kortere tid på mottak.

1. Endre fremtidige kriterier slik at alle kommuner som ønsker, kan bosette flyktninger

Jeg er enig i at også små kommuner kan ha gode forutsetninger for å integrere flyktninger. Størrelsen på kommunen skal ikke være avgjørende for om kommunen skal bli bedt om å bosette flyktninger. Kriteriene har de siste årene reflektert regjeringens mål om at bosetting av flyktninger skal være styrt og spredt, rask og treffsikker.

Hvor mange og hvilke kommuner som vil bli anmodet om å bosette, varierer med det samlede behovet for bosetting. Det samlede behovet er bl.a. basert på ankomster av asylsøkere og prognoser for innvilgede søknader. For eksempel ble alle kommuner anmodet om å bosette flyktninger på 1990-tallet (Bosnia og Herzegovina) samt i 2015 og 2016 (Syria). I 2016 ble rundt 15 000 flyktninger bosatt. I perioden 2018-2021 var det færre flyktninger å

bosette, og bosettingsbehovet lå på ca. 5 000 flyktninger per år. Derfor ble også færre kommuner anmodet i den perioden. I november 2021 ble 212 kommuner bedt om å bosette 5 500 flyktninger i løpet av 2022. Blant de 212 kommunene var det 43 kommuner, tilsvarende 20 pst., med færre enn 5 000 innbyggere.

Etter Russlands angrepskrig mot Ukraina og nye prognoser for bosettingsbehov i mars 2022, ble alle landets 356 kommuner bedt om å bosette til sammen 35 000 flyktninger. Mindre kommuner og distriktskommuner har bosatt klart flest relativt til befolkningsstørrelse. 30 distriktskommuner har bosatt tilsvarende mer enn to prosent av befolkningen. De mest sentrale kommunene har bosatt om lag 0,3–0,4 pst. Fordelingen mellom fylkene viser at det er bosatt flest totalt i Viken og Vestland, mens det er bosatt flest relativt til befolkningen i Nordland, Troms og Finnmark og Møre og Romsdal. Oslo ligger lavest, både samlet og som andel av befolkningen.

Kriteriet om *styrt og spredt bosetting* innebærer at flyktninger skal bosettes i alle landsdeler og i kommuner av ulik størrelse. Bosettingen har de siste årene hatt stor spredning, både i geografi, befolkningsstørrelse og mellom byer og distrikter. Som en virkning av styrt og spredt bosetting, bor bosatte flyktninger mindre sentralt enn befolkningen generelt. Jeg mener at dagens praksis legger godt til rette for å bosette flyktninger i kommuner av ulik størrelse og samtidig gir fleksibilitet til å kunne møte raske og betydelige svingninger i bosettingsbehovet.

2. Vekt på arbeidsmarkedet og resultater fra introduksjonsprogram og integrering

Hovedmålet for integreringspolitikken er at flere innvandrere skal i utdanning eller arbeid. Vi vet at arbeidsmarkedet har mye å si for om bosatte flyktninger kommer raskt i arbeid.

Treffsikker bosetting innebærer at nyankomne flyktninger skal bosettes i kommuner med relevant tilbud om kvalifisering, utdanning og arbeid. Kriteriene har siden 2020 slått fast at det skal legges størst vekt på kommunenes kvalifiseringsarbeid, samt muligheten for å få arbeid og kapasitet til å gi videregående opplæring i regionen (skal vektas minimum 60 prosent). Etersom andelen barn og unge som skal bosettes har økt de siste årene, skal det også tas hensyn til kommunens tjenestetilbud og kompetanse til å sikre godt integreringsarbeid, også rettet mot barn og unge. Vi vet også at *rask bosetting* er viktig for at flyktninger skal komme i meningsfull aktivitet, i barnehage, skole og arbeid. *Rask bosetting* innebærer at nyankomne flyktninger skal bosettes så raskt som mulig etter innvilget oppholdstillatelse. I anmodningen skal det derfor ses hen til kommunenes kapasitet til rask bosetting og opp- og nedbygging av tjenester.

Anmodningskriteriene blir fastsatt hvert år av departementet etter anbefaling fra Nasjonalt utvalg. Nasjonalt utvalg består av representanter fra Integrerings- og mangfoldsdirektoratet, Utlendingsdirektoratet, KS, Husbanken, Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet, Statsforvalteren samt kommuner og fylkeskommuner. Kriteriene reflekterer prognosen for bosettingsbehov, hvem de som skal bosettes er og målene for integreringspolitikken. De årene der det kommer flere enslige voksne, kan for eksempel kriteriene være noe annerledes enn i år der det kommer mange familier med barn, enslige mindreårige eller eldre. Kriteriene for 2023 fremhever at det som følge av de store bosettingsbehovet skal legges størst vekt på kommunenes kapasitet og tjenestetilbudet i regionen.

Integrerings- og mangfoldsdirektoratet (IMDi) beslutter endelig fordeling av det totale bosettingsbehovet på fylker og kommuner i dialog med KS, Bufetat og fylkeskommuner. Fylkeskommunen skal anbefale hvor mange flyktninger som bør bosettes i den enkelte kommune i fylket, jf. integreringsloven § 4. Fylkeskommunen skal i sin anbefaling også legge vekt på regionale planer for kvalifisering av innvandrere, samt fylkeskommunens kjennskap til regionen og den enkelte kommune.

3. Arbeide for at bosettingen skal skje raskere

Rask bosetting er et av regjeringens hovedmål for bosettingspolitikken, og er som nevnt også reflektert i anmodningskriteriene. Rask bosetting er avhengig av kommunenes evne og vilje til å bosette flyktninger. Kommunene står fritt til å avslå eller å fatte vedtak om å bosette et høyere eller lavere antall enn IMDi har bedt om. Før en flyktning kan få tilbud om bosetting i en kommune, må hen være registrert hos politiet, ha fått innvilget oppholdstillatelse fra UDI, og IMDi må ha mottatt bosettingsforberedende informasjon. For de med midlertidig kollektiv beskyttelse er registrering, vurdering av oppholdstillatelse og kartlegging før bosetting, forenklet. Dette har bidratt til raskere bosetting. Bosetting er en frivillig oppgave for kommunene. IMDi er avhengig av at kommunene aksepterer og avtaler bosettingen av hver enkelt flyktning. Kommunene gjør en formidabel innsats. Uten den store innsatsen som legges ned i kommunene, ville situasjonen vært langt mer krevende

For alle bosatte flyktninger i 2022, var samlet gjennomsnittlig ventetid fra vedtak om opphold til bosetting på 2,3 måneder. Til sammenlikning var ventetiden på 8,4 måneder i 2015 og 3,3 måneder i 2019. Et nytt år med rekordhøyt antall bosettinger vil skape utfordringer. De som bosettes skal ha bolig, de skal gå på skole og i barnehage, de skal ha språkopplæring og de skal ha bistand fra kommunen og helsetjenestene. Det er nå flere kommuner som opplever utfordringer med kapasiteten. Samtidig er bosettingsviljen i kommunene stor, og mange kommuner har fattet eller signalisert at de vil fatte vedtak om bosetting i tråd med anmodningen fra IMDi.

Fremover må vi også være forberedt på at prognoser for bosettingsbehov kan endre seg, og at flyktningene som kommer kan ha andre behov enn de som er kommet til nå. De midlertidige reglene som Stortinget vedtok i sommer, gir mulighet til å tilpasse tiltak til personer som er innvilget midlertidig kollektiv beskyttelse når det er nødvendig. Regelverket gir handlingsrom til at kommunene kan tilpasse tilbudet til de samlede behovene. Regjeringen har planer for ulike scenarioer. Om situasjonen endrer seg, vil vi komme tilbake til Stortinget med nødvendige forslag for å håndtere situasjonen og bidra til raskere bosetting.

Med hilsen

Marte Mjøs Persen